

Digiloikalla uuteen normaaliin

- Elämme kovia aikoja, ystävä hyvä.

Tämä legendaarinen Aku Ankka-lainaus on palannut mieleen monta kertaa viime aikoina. Koronakriisi muutti maailman kertaheitolla perin erilaiseksi kuin mihin olimme tottuneet. Moni sähkösuunnittelija on vaihtanut tutun toimistoympäristön kotikonttoriin. Joillekin työpaikan ulkopuolella tehtävä työ on tuttua jo vanhastaan, mutta luulen että moni myös kokeilee sitä nyt ensimmäistä kertaa. Talotekniikka-alalla on etulyöntiasema moneen muuhun nähden, sillä suunnittelijat ovat hyödyntäneet etäyhteyksiä jo vuosikymmeniä. Vielä 80-luvulla yhteydet hoidettiin puhelimella, 90-luvulla tulivat sähköpostit, vuosituhannen vaihteessa projektipankit ja viime vuosina videoneuvottelusovellukset. Parhailtaan suunnittelu on vauhdilla siirtymässä pilveen, jossa etätyö on jatkuvaa, reaaliaikaista ja vuorovaikutteista.

Koronakriisi tulee jättämään jälkensä toimitilabisnekseen. Media on kertonut yli miljoonan suomalaisen siirtyneen etätöihin. Etätyöstä on tullut uusi normaali varsinkin toimistotyöntekijöille. Varovaisesti arvioituna Suomessa on keskimäärin 30m² toimistotilaa per työntekijä. Jos vaikka puoletkin tästä joukosta tekee jatkossakin pääosan työstään etänä, 15 miljoonaa neliötä toimistotilaa jää tarpeettomaksi. Melko moni toimitilahanke menee koronakriisin myötä jäihin tai ainakin uusien tilojen rakentamisen tarve harkitaan uudestaan.

Työturvallisuuskeskuksen mukaan etätyöympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, rauhallinen ja työhön sopiva. Harvalla kuitenkaan on kotonaan erillistä työhuonetta, vaan suunnittelija voi joutua jakamaan työtilan asuinkumppanin ja taustalla leikkivien lasten ja lemmikkien kanssa. Työergonomian kanssa voi olla vähän niin ja näin, eikä kukaan katso työturvallisuuden perään. Itse olen onnellisessa asemassa, sillä talossa on sen verran huoneita, ettei muiden perheenjäsenten läsnäolo juurikaan häiritse. Pahin häiriötekijä on kollikissa Herman, jolla on tapana esittää mielipiteensä varsin kuuluvasti.

Etänä tehtävä suunnittelutyö edellyttää uudentyypistä turvallisuusajattelua. On selvää, että verkkorikolliset yrittävät hyötyä tilanteesta tavalla tai toisella. Tietomurtojen riski kasvaa, varsinkin jos työtä tehdään kotikoneella heikosti suojatun kotiverkon kautta. Työpaikalta lainatut arvokkaat tietotyökalut CAD-lisensseineen voivat houkuttaa murtomiestä. Asukkaiden ympärivuorokautinen läsnäolo toki vähentää murtoriskiä, mutta ei poista sitä kokonaan. Tekninen valvonta vähentää huolta, mutta kattava kuorisuojaus ei normaalisti kuulu kotien varusteisiin. Etätyötä tekevä suunnittelija voi joutua kohentamaan kotinsa turvallisuutta omalla kustannuksellaan. Veikkaan että seuraavissa TES-neuvotteluissa nousee esille kotitoimiston turvallisuustason nostamiseen liittyvien kustannusten kompensoiminen työntekijöille.

Turvallisuus nousee jatkossa yhä keskeisemmäksi teemaksi yhteiskunnassa. Panostus näkyy teknologian kehityksessä, joka on todella nopeaa. Vartijarobotit ovat yksi tämän päivän ilmiöistä. Virasto- tai toimistotalon aulassa luoksesi huristeleva Star Warsin R2-D2:n näköinen härveli voi pyytää sinua skannaamaan kulkulupasi ja saatella sinut sen jälkeen matkaan hyvän päivän toivotuksin. Tarvittaessa se voi kutsua ihmiskollegat paikalle. Tavalliseen valvontakameraan liitetyn tekoälyn avulla ihminen pystytään tunnistamaan ja esimerkiksi avaamaan kulkureitti tietylle alueelle kiinteistössä. Ovet voidaan myös lukita ei-toivotulta tai epäilyttävästi käyttäytyvältä sisäänpyrkijältä.

Uusimpana turvallisuuden muotona ovat nousseet esille erilaiset mobiilisovellukset. Älypuhelimia käytetään jo kulunvalvonnassa ja monien web-pohjaisten palveluiden pääsynhallinnassa. Koronakriisin myötä on alettu puhua mobiiliapplikaatiosta, joka hälyttää virusta kantavan henkilön ollessa lähistöllä. Teknisesti olisi myös mahdollista estää koronaposiitiivisen työntekijän pääsy työpaikalle. Tarpeetonta kontrollia pitää kuitenkin pyrkiä välttämään viimeiseen saakka.

Rakennusautomaation vähittäinen siirtyminen pilveen tekee mahdolliseksi myös valaistuksen tai ilmanvaihdon säätämisen työntekijän mieltymysten mukaan. Kaupallisia sovelluksia on jo markkinoilla. Henkilökohtaisten ohjausten käyttöönottoa tulee kuitenkin harkita huolellisesti yhdessä tilojen käyttäjien kanssa. Ketään ei saa leimata holtittomaksi energiankäyttäjäksi kirkkaan valaistuksen tai voimakkaan ilmanvaihdon takia.

Hyvää alkukesää kaikille ja turvallista digiloikkaa uuteen normaaliin.

Esa Halmetoja

Oulussa 27. päivänä huhtikuuta 2020